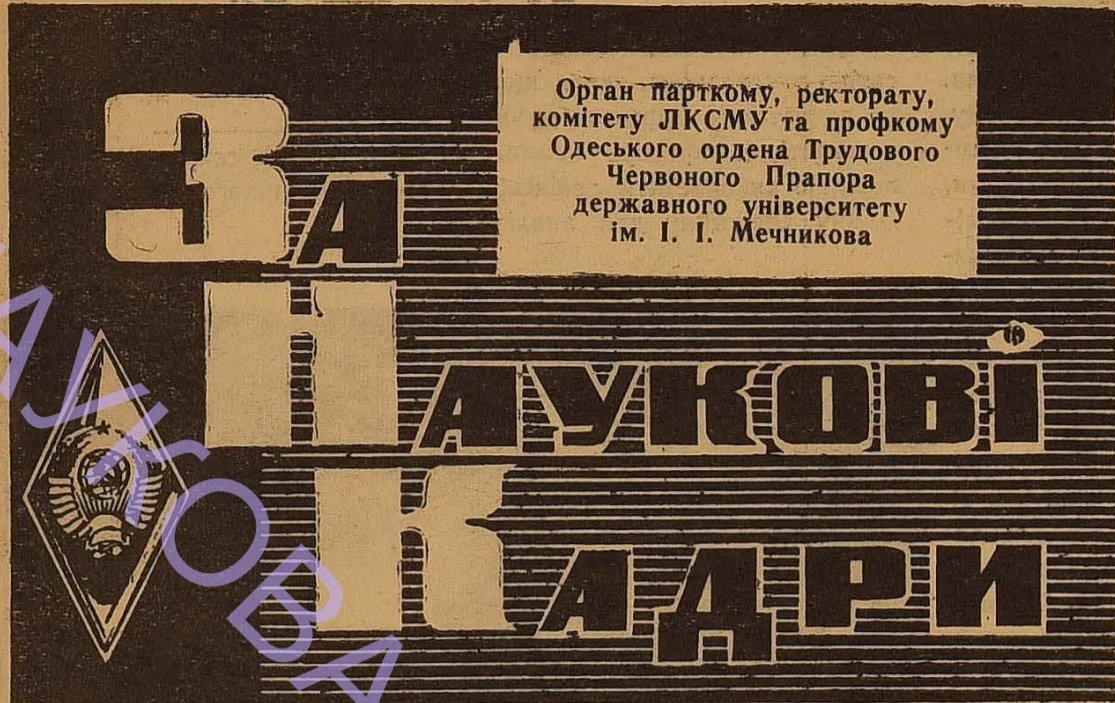


ЗІ СВЯТОМ, ТОВАРИШІ!

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!



РІК ВИДАННЯ
XXXV

№ 28 (978)

7 Листопада

1969 р.

Ціна 2 коп.

ХАЙ ЖИВЕ

52-а РІЧНИЦЯ

ВЕЛИКОЇ ЖОВТНЕВОЇ

СОЦІАЛІСТИЧНОЇ

РЕВОЛЮЦІЇ

ДОРОГІ ДРУЗІ!

Сьогодні вся наша країна, все прогресивне людство урочисто відзначає 52-і роковини Великої Жовтневої соціалістичної революції.

Нинішнє свято Жовтня ми зустрічаємо в обстановці великих звершень нашого народу, зміцнення єдності міжнародного комуністичного руху, все сильнішого впливу безсмертних ідей ленінізму.

Сьогодні на вулиці і площі нашого міста вийдуть святкові колони трудящих, щоб продемонструвати свою вірність Батьківщині, Комуністичній партії, щоб рапортувати радянській Вітчизні про справи, звершені в ім'я її могутності, щастя і слави, в ім'я торжества завоювань Жовтня.

В цьому святковому звіті трудової Одеси буде і рапорт колективу нашого університету про досягнення в учбовій і науковій роботі. Наші вчені з захопленням працювали над актуальними проблемами науки, наші студенти невтомно оволодівали знаннями. Зроблено чимало. Але не можна заспокоюватись на досягнутому. Справ попереду ще багато. Весь колектив з піднесенням готується гідно зустріти сторіччя з дня народження В. І. Леніна.

Дорогі друзі! В цей світлий, радісний і урочистий день для всього нашого народу ми сердечно і гаряче поздоровляємо студентів і викладачів, лаборантів і працівників майстерень, вчених і службовців зі святом Жовтня і бажаємо всім творчих успіхів в навчанні, в роботі, в наукових пошуках, міцного здоров'я і великого особистого щастя.

РЕКТОРАТ. ПАРТКОМ.
КОМІТЕТ ЛКСМУ.
ПРОФКОМ.



**ХАЙ ЖИВЕ ВЕЛИКИЙ ЖОВТЕНЬ, ЯКИЙ
ВІДКРИВ НОВУ ЕПОХУ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ—
ЕПОХУ ЗАГАЛЬНОГО РЕВОЛЮЦІЙНОГО ОНОВ-
ЛЕННЯ СВІТУ, ПЕРЕХОДУ ВІД КАПІТАЛІЗМУ
ДО СОЦІАЛІЗМУ!**

Революціє!

Революціє!

Ось моє серце —
вір йому.

Перевір його, Революціє!

Перевір, як піввіку тому...

Запиши мене в Першу кінну,
щоб контору
навідліг рубав,
щоб замість «святих»
на стінах
портрет Ілліча проступав.

Перевір... Під ворожими кулями
я роботу знайду рукам:

буду скрізь
куркулів розкуркулювать
І прижитись брехні
не дам!

А якщо захитається сонце
на чорних,
від диму,
стовпах,

не роздумуючи —
добровольцем
буду битися на всіх фронтах!

А якщо і поранять десь мене—
я себе для боїв збережу.

Мересьєвим

Поповзу до Тебе
через смерті підступну межу.

І навколо снаряди хай рвуться,
кров'яніють беріз бинти...

Не загину я,

Революціє, —
це тому, що безсмертна Ти!

Володимир ГОЦУЛЕНКО.

УРОЧИСТИЙ ВЕЧІР

Четвертого листопада 1969 року в Українському драматичному театрі імені Жовтневої революції відбувся урочистий вечір колективу нашого орденосного університету, присвячений 52-й річниці Великого Жовтня. З доповіддю, присвяченій славним роковинам Жовтня, виступив секретар парткому університету доцент Л. Калуст'ян.

Після урочистої частини для учасників вечора було дано концерт силами студентських колективів та показано артистами театру виставу.

ВЕСЬ НАШ колектив зустрічає сьогоднішнє свято згуртованим, ціленаправленим, сповненим бажання працювати ще краще, зробити ще більше.

Йти попереду, працювати, не покладаючи рук, бути в авангарді — до цього прагнуть і комуністи геолого-географічного факультету. Про це вони й вели мову на своїх звітно-виборних зборах.

Партійна організація факультету працювала напружено, щоб виконати зобов'язання, взяті на честь славних роковин Жовтня і 100-річчя від дня народження В. І. Леніна. Певних успіхів, як говорив у звітній доповіді секретар партбюро факультету О. Полоса, досягнуто. Комуністи намагались до славних роковин Жовтня виконати взяті зобов'язання. І у науковій їх роботі є помітні успіхи. Так, тільки комуністами опубліковано понад 50 монографій і наукових статей. На рахунок славних справ і міжнародний геологічний симпозиум, і міжвузівська конференція з неогену, захист кандидатської дисертації комуністом Ф. Скабом, завершує дисертацію член КПРС Я. Биланчин.

Хвилює комуністів факультету і те, що трохи нижчою, ніж в минулі роки, стала успішність студентів, що робота профспілкової організації не на висоті, і роботу лекторія треба активізувати. Вболівають вони, члени партії, за те, що, як зазначила комуніст К. По-

вітчана, на її кафедрі економічної географії недостає кадрів.

Радіють інтересним результатам, які, за розповіддю Л. Розовського, одержані в результаті дослідницьких робіт в тельфовій частині Чорного моря.

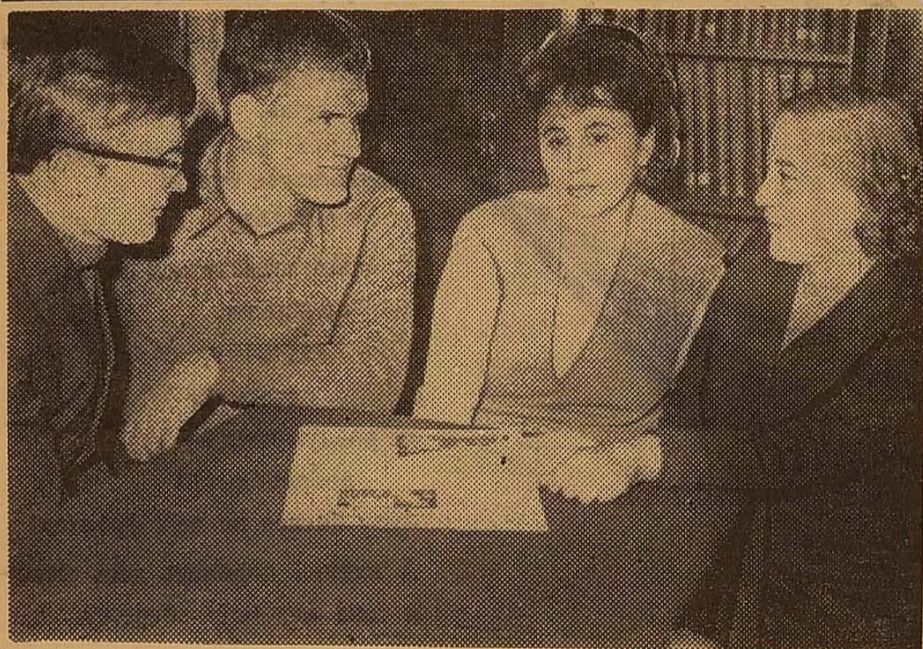
Все мусить бути в полі зору комуністів, все повинно їх хвилювати, і те, як вказував товариш С. Бракін, що не завжди контролюється виконання доручень, і те, що належним чином не організовано проведення полізань на другому курсі у геологів. Комуністи нашого факультету тов. Полуніна турбує стан навчальної роботи, а Г. Міщенко — проблема викладання загальноосвітніх курсів.

Виховна робота — це не тільки лекції, це і різні види позааудиторної роботи, в тому числі і екскурсії по місцях революційної і бойової слави. І, як вказував комуніст М. Дихан, цій роботі потрібно приділяти певну увагу.

Зобов'язок всіх комуністів, сказав на зборах Л. Калуст'ян, і особливо партбюро, полягає в тому, щоб активізувати роботу на всіх ділянках факультетського життя. В центрі ж уваги мусить бути навчання студентів.

Не бути байдужими до всього, чим живе факультет, бути самому за приклад, йти в авангарді — ось в чому вбачають своє завдання комуністи.

Доцент Ю. АМБРОЗ.



Кожен з них, молодих комуністів, чесно і сумлінно трудиться на дорученій ділянці роботи. На фото (зліва направо): комуністи В. СОЛОШЕНКО, М. БУДІЯНСЬКИЙ, Н. БОЧАРОВА та А. ВЕСЕЛАГО.

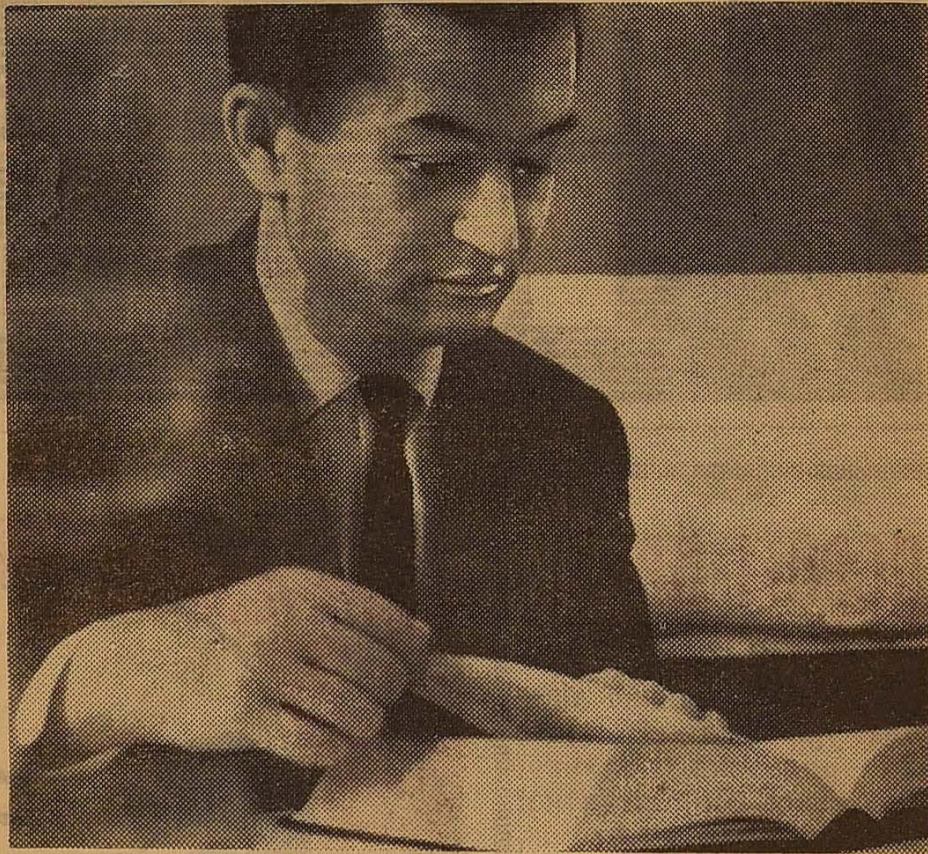
Сьогодні, в день річниці Великого Жовтня, кожна радянська людина з подякою звертається думкою до того, хто стояв біля колиски нашої Комуністичної партії, хто створив першу в світі соціалістичну державу робітників і селян. Ленін — в долі усього народу, Ленін — в долі кожної людини. Він увійшов в наше буття, освітивши його найпередовішим філософським світоглядом, що є дороговказом в будь-якій галузі науки.

Ми знову і знову звертаємось до невичерпної скарбниці ленінських ідей і щоразу знаходимо нові безцінні перлини. Ось, здається, вже все відомо, все прочитано, але досить уважно ще раз опрацювати ту чи іншу статтю Ілліча і, начебто торкнувшись до казкової живої води, відкриваються нові грані речей та явищ. Ленінські ідеї будять творчу думку дослідника, бо сам Ленін дав нам неперевершені зразки справжнього новаторського підходу до вивчення складних і суперечливих явищ суспільного життя.

Ленінська ідейна спадщина вчить нас бути непримиренними до будь-яких проявів буржуазного об'єктивізму, завжди стояти на чітких партійно-класових позиціях в своїх до-

слідженнях, бути ворогами догматизму і начотництва. Жива душа ленінізму не терпить схематизму, який багатобарвний кольори дійсності зводить до єдиного — сірого.

Працюючи над кандидатською дисертацією, яку я щойно захистив у Пермському університеті, я прагнув якомога повніше використати ленінську ідейну спадщину для аналізу



ро руху. Ленін був не тільки вождем світового пролетаріату, але і першим найбільш талановитим його істориком. Тому мій скромний науковий внесок є ще однією цеглиною в фундамент величного пам'ятника, якого зводить радянський народ до славного ювілею — 100-річчя з дня народження великого Леніна.

Д. УРСУ,

НА ФОТО: секретар партбюро історичного факультету Д. УРСУ.

ХАЙ ЖИВЕ У ВІКАХ ІМ'Я ВОЛОДИМИРА ІЛЛІЧА ЛЕНІНА — ГЕНІАЛЬНОГО ПРОДОВЖУВАЧА РЕВОЛЮЦІЙНОГО ВЧЕННЯ МАРКСА І ЕНГЕЛЬСА, ЗАСНОВНИКА КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ, КЕРІВНИКА ПЕРШОЇ В СВІТІ ПЕРЕМОЖНОЇ ПРОЛЕТАРСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ, ТВОРЦЯ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ, ВОДЯ МІЖНАРОДНОГО РОБІТНИЧОГО КЛАСУ!

Напередодні великого свята радянського народу — 52-х роковин Великого Жовтня — у великій хімічній аудиторії відбувся захист дисертації співробітником кафедри органічної хімії Гербертом Леоновичем Камаловим на тему «Синтез і каталітичні перетворення деяких ефірів і ацеталів».

Герберт Леонович розпочав свою наукову роботу в гуртку органічної хімії з першого ж курсу. Енергійний, захоплений експериментальною роботою, студент довгими вечорами виконував складні органічні синтези. Успішну роботу в лабораторії він поєднував з від-

НАПЕРЕДОДНІ СВЯТА

мінним навчанням.

Ще в студентські роки Герберт Леонович захоплювався ідеєю одержання ряду органічних сполук з допомогою каталітичних перетворень деяких ефірів і ацеталів. Ці ж пильнання ілювали його і після закінчення університету.

Працюючи спочатку асистентом,

а потім викладачем, він закінчує експериментальну частину і пише дисертацію. І ось спокійно, впевнено доповів він про свою роботу.

Вчена рада хімічного факультету одностайно проголосувала за присудження йому вченого ступеня кандидата хімічних наук. Співробітники факультету поздоровляють Герберта Леоновича з подвійним святом у його житті — успішним захистом дисертації і Великим Жовтнем, і бажають йому подальших творчих успіхів.

А. КОЛЕСНИК.

ПІД ПРАПОРОМ ЖОВТНЯ

ВОБСТАНОВЦІ грандіозного політичного піднесення, трудової активності трудящих, викликаних підготовкою до 100-річчя з дня народження Володимира Ілліча Леніна, радянський народ, усе прогресивне людство відзначають 52-і роковини Великого Жовтня.

Невпізнанно змінилася наша країна за роки Радянської влади. Промислове виробництво її зросло у 73 рази. Побудовано і відбудовано понад 40 тисяч підприємств, створено галузі сучасної індустрії, міцний транспорт. В 1913 році на долю Росії припадало 4 проценти світової промислової продукції, тепер Радянський Союз виробляє майже одну п'яту частину промислової продукції світу.

Планом розвитку народного господарства СРСР на 1969 рік передбачено забезпечити зростання усього промислового виробництва на 7,3 процента, національний дохід збільшиться на кінець року на 6,5 процента.

Перемога колгоспного ладу докорінно змінила обличчя села. Замість безлічі дрібних селянських господарств створено могутнє сільськогосподарське підприємство, оснащене сучасною технікою. В. І. Ленін мріяв про сто тисяч тракторів для сільського господарства. Промисловість нашої країни тільки за два роки п'ятирічки дала 1207 тисяч тракторів, 182 тисячі комбайнів, 283 тисячі автомобілів.

На основі зростання економіки і продуктивності праці неухильно підвищується життєвий рівень радянських людей. За 50 років Радянської влади реальні доходи робітників нашої країни зросли в 6,6 раза, селян — 8,5 раза.

Соціалізм приніс радянському народові блага культури, освіти, підніс, збагатив його духовне життя. Наша країна займає передові позиції у дослідженні космічного простору, в ядерній фізиці, математиці й електроніці, металургії, ракетній техніці, автобудуванні та багатьох інших галузях наукового і технічного прогресу.

У братерській сім'ї радянських народів розквітла соціалістична Україна — республіка

індустрії, механізованого сільського господарства, передової соціалістичної за змістом, національної за формою культури. Нині Україна входить до числа десяти найбільш економічно розвинутих держав світу. По виробництву сталі, чавуну, прокату, зерна і цукру, вибуху вугілля, залізної руди і газу, випуску магістральних тепловозів вона займає перше місце в Європі. Продукція республіки експортується у вісімдесят п'ять країн світу.

Трудівники українського села з честю справились зі своїми зобов'язаннями. Національний дохід України в 1969 році зростає на 7 процентів проги 5 у минулому році.

У республіці широкого розмаху набуло соціалістичне змагання — достроково, до 7 листопада 1970 року, виконати завдання п'ятирічки.

Історичним завоюванням Жовтня є світова система соціалізму — оплот миру, свободи і прогресу народів. Під благотворним впливом ідей марксизму-ленінізму перемогли соціалістичні революції в ряді країн Європи і Азії. Понад 70 нових суверенних держав з населенням півтора мільярда чоловік виникло на руїнах колоніальної імперії. Промені Жовтня нині осягають шлях у майбутнє всьому людству.

Пишаючись своїм героїчним минулим, всім що завойовано у вогні революційних битв, Радянський Союз і нині стоїть на передовій лінії боротьби проти сил імперіалізму, за мир і щастя народів усього світу. У свідомій праці, в натхненній творчості усього радянського народу виявляється вірність ідеям Жовтня, справі комунізму.

ІМЕНІ ВОЖДЯ

Стипендія імені Леніна. Вона присуджується кращим з кращих, хто є зразком в навчанні, поведінці, громадському житті. Ленінські стипендіати — передовики в усьому вузівському житті.

Таким є і Сергій Норкін, студент четвертого курсу механіко-математичного факультету. Три роки — це шість семестрів, складених тільки на «відмінно», це призове місце за дослідження «Теорія Шура в полі гаусових чисел» на районному огляді студентських наукових робіт, це сила-силенна інших великих і малих справ, які потребують дуже багато часу.

Колі запитали Сергія, які доручення він виконував і виконує, він відповів:

— Був членом профбюро. Відповідав за агітмасову роботу. А

зараз от обрали в комсомольське бюро.

Так, Сергій Норкін в минулому був членом профспілкового бюро факультету, відповідав за агітроботу на факультеті. І слід сказати, що з дорученим ділом він справлявся добре. Не дарма ж робота сектора, очолюваного Сергієм, була відзначена на звітновибірних зборах секретарем партбюро факультету М. Краснянським як краща.

А цього року комсомольці факультету обрали Сергія членом комсомольського бюро. І довірили йому важливу ділянку — він відповідатиме за наукову роботу. Він же — голова факультетського наукового студентського товариства.

Слід гадати, що тепер на дошках об'яв стане ще тісніше — там

висітимуть оголошення про засідання студентських наукових гуртків.

Знають студенти-мехматівці Сергія і як учасника їх студентської художньої самодіяльності.

Все, про що говорилось, — це тільки штрихи тієї роботи, яку виконує Сергій Норкін. Говорити про нього тільки як про виконавця тієї чи іншої справи, це значить сказати далеко не все. Бо підняти ту чи іншу роботу на певний рівень самому не можна. Це треба робити всім колективом, дружно і з бажанням. І тут треба відзначити його як організатора, людину, яка вміє сама працювати і передавати свій запал, свою енергію іншим, прищепити їм бажання працювати, робити корисну справу.

Такий він, Сергій Норкін, скромний, роботящий, студент, якому заслужено присуджено стипендію імені великого Леніна.

Л. ШВИДЧЕНКО.



НА ФОТО: ленінський стипендіат Сергій НОРКІН. Фото В. КОЗАКА.

ПРЕМІІ КРАЩИМ

В нашому університеті є багато студентів, які і вчать відмінно, і вміють поєднати наполегливе навчання з різноманітною громадською роботою. Їх можна побачити і в читальному залі бібліотеки, і на черговому змаганні з волейбола, і на засіданні редколегії факультетської газети. Вони всюди встигають і потрібну справу роблять ґрунтовно, у все вносячи молодий запал і захопленість. Такі студенти не випадково користуються повагою своїх товаришів.

Ми називаємо їх активістами. І це слово, несправедливо затерте і заштамповане, дуже добре визначає суть їх характеру, темп їх життя, ставлення до справи. Активність — це риса молодості.

Напередодні святкування Жовтня велика група студентів університету за відмінні показники в навчанні і активну участь в громадському житті одержала подяку і нагороджена грошовою премією в розмірі місячної стипендії. Це — М. Будіянський та В. Матковський з філологічного факультету; Г. Овчаренко, Л. Михайлик, В. Варикаша — з хімічного; А. Федчук, В. Сидоров — з фізичного; Н. Дерев'яно, Е. Мельниченко та П. Ільїнський — з юридичного; В. Золотарьова та Г. Гаврилова — з геолого-географічного; Т. Руденська, Т. Кувирченкова, Н. Котова, І. Василевський — з механіко-математичного; Н. Ільницький та В. Кілеся — з історичного; Л. Шетиніна, Л. Пузенко, І. Солонко — з факультету романо-германської філології; Л. Сердюкова, Е. Янушовська та Л. Чайковська — з біологічного та інших.

Хочеться поздоровити всіх цих студентів зі святом і побажати їм: — «Так тримати!».

ЛЮДЕЙ можна поділити на фізиків і не фізиків, тих, хто любить її і тих, хто не любить, математиків і не математиків, але важко, напевне, розділити відповідно на біологів і не біологів. Майже кожний не байдужий до квітів, ранкових прогулянок по лісі, до звірів та птахів і кожний відповідь: «Біологія? Звичайно, подобається!»

Для нього біологія вже стала цим життєвим смыслом. Прочитавши, він обов'язково незадоволено насупиться: шаблонно і занадто урочисто. Все значно простіше. Є земля, ріки, моря і гори, є птахи і тварини, які потребують рук людських.

«Він» — це студент четвертого курсу біологічного факультету зоолог Йосип Черниченко. Зустріч з ним була якоюсь дивною, майже випадковою, і розмова йшла в зовсім неподходящій обстановці: площадка між східцями у гуртожитку. Ось там він дуже сумно зауважив: «Люди не скоро опам'ятались, щоб виправити дуже швидко помилки, здійснені ними в природі. Замислюючись над фізикою і математикою, рухаючи прогрес, вони забували про саме життя, про все живе, що дає нам їжу і одяг».

Виявляється, це теж стосується їх, біологів.

Слухати Йосипа цікаво, тому що все говориться серйозно, зі знанням справи і з людською турботою, теплою.

До цієї зустрічі я бачила його один раз, на факультеті. До нього,

як одного з кращих студентів, порадили підійти його товариші, комсомольці з бюро. Інтер'ю він дати відмовився.

— Несерйозно, — була його відповідь на здивоване «Чому?».

І тільки потім я зрозуміла, що справді несерйозно було прохати

ЗАХОПЛЕНІ

ось так зразу: «Розкажіть про біофак», не побувавши на жодній лекції, ні в лабораторії, ні на практичному занятті, і безпеліційно заявити: неінтересні біологи, нудні...

— Нудні? — це і послужило початком тієї бесіди в гуртожитку. — Так, у нас, може, не так весело на перший погляд, — замислився, — специфіка факультета — роздрібненість по групах заважає частіше збиратися разом. Але нудно не буває.

В той же вечір я побувала в кімнаті біологів — дівчат, таких же закоханих в біологію, і горіла путьові записи колишнього студента факультету. Зараз він, Слава Мірошніченко, вже в науково-дослідному інституті працює. А тоді, в 1961 році, 19-річним юнаком він вперше йшов в тривале плавання в океан, перший раз пересікав екватор, і, може, теж вперше записав «Біологія — наука сильних і добрих».

...Вітри двох океанів і декількох морів pestили судно з романтичною назвою «Скіф», на якому в

цьому році проходили практику студенти з біологічного факультету — Степанок. Мусій, Цокур і Ганкевич. Мені вдалося познайомитися лише з Цокуром. Просто не вірилось, що він міг захлинаючись говорити про котиків, які потрапили в трал, і з захопленням, по-дитячому, називати рибу — рибкою, везти з далекого африканського порта хамелеона Ваську, ловити для нього мух, а потім, як про людину, сказати: — Трагічно, по-дурному загинув...

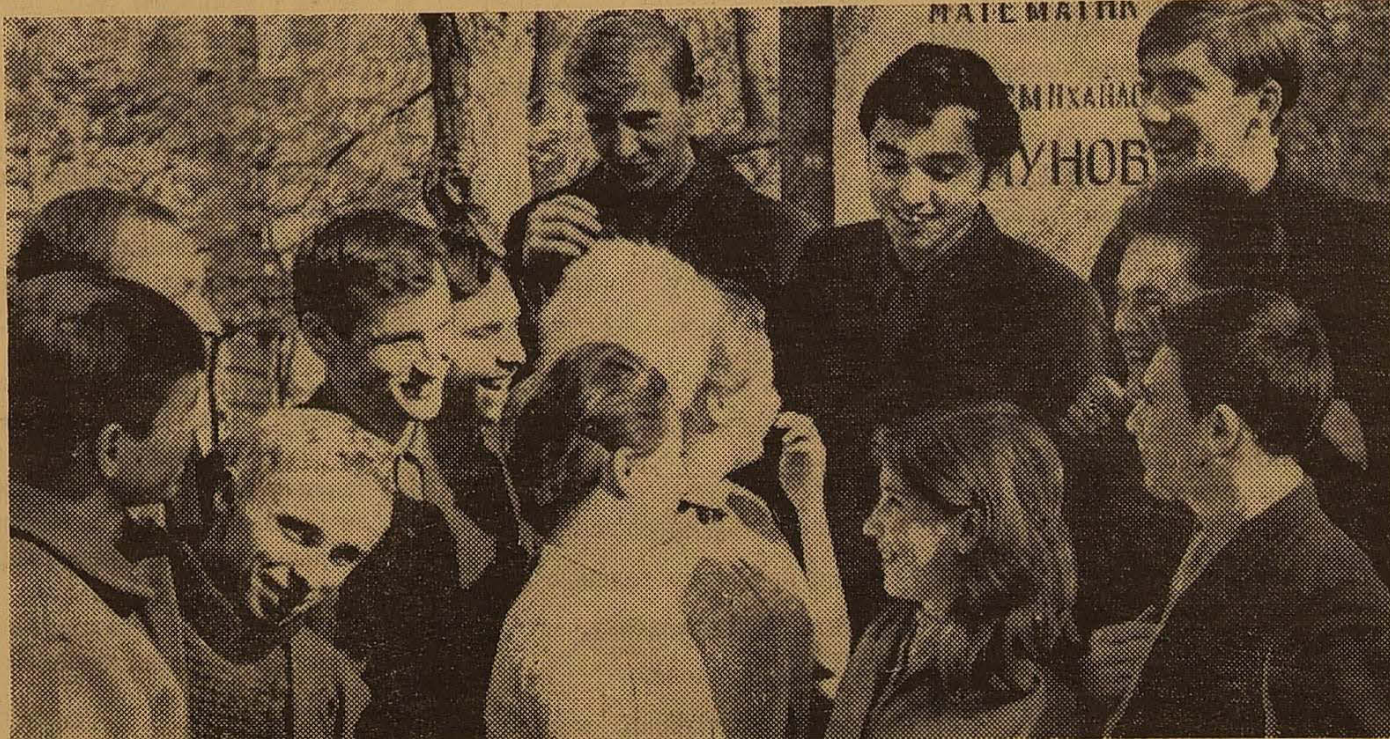
Тепер їх засипають питаннями, чекають фільмів і фотографій. Мені запам'ятався один знімок, зроблений кимось з них в Адені. Засмагли, обвітрені, вони запально посміхались. На вологому піску величезними буквами хтось поросійськи написав: «Леська».

«Щасливі, — подумалось. — Мати таких покровителів, мужніх, сміливих, з добрими руками людськими, які так потрібні землі, людям, «адже за біологією — майбутнє».

Ким будуть вони в ньому? Колись одна людина подарувала світу відкриття — квітку, нікому не відому на материк, і прославилась — квітку назвали її іменем... І це був не біолог...

А вони, молоді, студенти, до того ж закохані в свою науку біологію, що можуть подарувати вони людям? Квітку? Сад? А, може, життя? Майбутнє — за біологією. І у неї є служники — відважні, захоплені...

Л. БЕЛОЗЬОРОВА.



Третьокурсників на фізичному факультеті по праву називають кращими. Вони і вчать добре, і є заспівувачами кращих справ на факультеті. НА ФОТО: студенти групи теоретичної фізики фізичного факультету. Фото О. ЗАЙЦЕВА.

IV ОНОМАСТИЧНА

Інститутом мовознавства АН УРСР разом з лінгвістичними кафедрами філологічного факультету нашого університету була організована і проведена IV Республіканська конференція з проблем ономастики. На початку листопада філологічний факультет приймав гостей не тільки з Києва, Дніпропетровська, Чернівців, Миколаєва, Закарпаття, але й вчених Москви, Алма-Ати, Риги, Вільноса, Тбілісі, Сибіру і Лейпцига.

На пленарному засіданні з інтересною доповіддю «Географія слів (на топонімічному матеріалі України)» виступив В. Ніконов. Завідувач кафедри загального і слов'янського мовознавства нашого вузу професор Ю. Карпенко прочитав доповідь на тему «Топоніміка — географія — історія». Голова Української ономастичної комісії К. Цілуйко познайомив учасників конференції з матеріалами гідронімічного словника України, а доцент Лейпцигського університету Ернст Ейхлер — з доповіддю «Про вивчення слов'янської топоніміки в НДР».

Протягом п'яти днів плідно працювало п'ять секцій, на яких було заслухано понад 90 доповідей.

Секцією топоніміки керував професор Е. Мурзаєв — один з провідних топонімістів країни. Роботу лексикографів очолила А. Суперанська — автор багатьох монографій в галузі ономастики.

В роботі конференції взяло участь 20 лінгвістів нашого університету — С. Бевзенко, А. Самійленко, Л. Терешко, А. Григорук, Г. Пелих, М. Павлюк, А. Бевзенко, А. Смольська та інші.

Особливої уваги заслуговує той факт, що доповідачами на конференції виступили і студенти-філологи Г. Кутувий, В. Чумак, Л. Стицишина та група студентів, колективною темою яких керував професор С. Бевзенко. Це результат серйозного ставлення до студентської наукової роботи на філологічному факультеті.

Жвавий інтерес слухачів викликав «Топонімічний словник Одеси», над яким багато років працює П. Александров — член секції «Одесика» при Будинку вчених.

Матеріали конференції, в тому числі і тези студентських доповідей, опубліковані в збірнику «IV Республіканська ономастична конференція», виданому в Києві.

Доцент Н. РЯДЧЕНКО.

ОТЕЧЕСТВО. РОДИНА. ВІТЧИЗНА. БАТЬКІВЩИНА

СЬОГОДНІ трудящі СРСР урочисто відзначають 52-у річницю своєї рідної соціалістичної Вітчизни. На червоних прапорах у цей святковий день майорить гасло — «Хай живе СРСР — соціалістична Вітчизна трудящих!».

Вітчизна! Близьке й рідне слово. Повчальна і його історія. Ось вона.

Слово **вітчизна** було вже в праслов'янській мові, в якій воно звучало як **отъчина**. Первісне його значення таке: «батьки, предки, рід». Утворилось слово **отъчина** від праслов'янського слова **от** — «батько» за допомогою суфікса **-чизн-а**. Уже в праслов'янській мові від слова **от** утворились шляхом суфіксації і такі слова, як **отъчина**, **отъчество**. Вживались вони також у значенні «батьки, предки, рід».

Як синонім до слів **отъчина**, **отъчина**, **отъчество** вже на праслов'янському ґрунті стало вживатись і слово **родина**, утворене від слова **родъ**. Його первісне значення було — «місце, край, де жив рід». А праслов'янське слово **родъ** уживалось у значенні «предки, нащадки батьків». У зв'язку з цим слова **отъчина**, **отъчина**, **отъчество**, паралельно вживаючись у праслов'янській мові із словом **родина**, набули ще значення —

«рідний край, де жили батьки».

В епоху зародження і дальшого розвитку приватної власності, в епоху феодалізму слова **отъчина**, **отъчина**, **отъчество** в давньоруській мові набули ще одного значення: вони стали вживатись у значенні — «успадковане від батьків майно; родовий маєток; вотчина». У XIV—XVII ст. слово **отчина**, прийнявши в російській мові приставний звук **в** стало не тільки вимовлятися як **вотчина**, а стало тільки й уживатись у значенні «успадковані від батьків земельні володіння, родовий маєток».

В українській мові приблизно в цей же період у значенні «вотчина» стало вживатись слово **батьківщина**. Однак, в українській мові слово **батьківщина** з кінця XVII ст. стало вживатись і в значенні «рідний край, де жили, живуть батьки».

Коли в надрах феодалізму почав зароджуватись капіталізм, коли на історичну сцену почала виходити буржуазія, слово **отъчина**, **отчество**, **родина** в російській мові, **вітчизна**, **батьківщина** в українській стали вживатись і в значенні «держава, в якій народилась, живе людина». І навпаки, слово **держава** (рос. государство) стало вживатись у значенні слів

СЛОВО

ПРО СЛОВО

отчизна, отчество, родина; вітчизна, батьківщина.

Таким чином, в епоху капіталізму слова **отчизна**, **отчество**, **родина; вітчизна, батьківщина** стали вживатись у значенні «політичне, культурне й соціальне середовище, в якому живе людина, громадянин держави».

Народи завжди захищали й захищають свою **вітчизну, батьківщину** від зовнішніх ворогів-загарбників. Але війни під гаслом «захист вітчизни» бувають справедливі й несправедливі. В епоху капіталізму в буржуазній державі, коли реакційна буржуазія веде війну «за збереження і зміц-

нення рабства, колоній, за право гнобити чужі нації, розмови про захист вітчизни є обман народу буржуазією» (В. І. Ленін). Отож, таку буржуазну вітчизну захищати не в інтересах трудящих, бо «визнавати захист вітчизни це значить визнавати законність і справедливість війни» (В. І. Ленін).

Ось чому вже в «Комуністичному Маніфесті» було проголошено, що в таких буржуазних імперіалістичних державах робітники, трудящі не мають вітчизни, їм нема чого захищати. «Коли під час імперіалістичної війни солдати вмирили заради збагачення царя і поміщиків, то ми прямо говорили, — писав у 1920 році В. І. Ленін, — що захист вітчизни в імперіалістичну війну є зрада, є захист російського царя...».

У переможні дні Жовтневої революції 1917 року під керівництвом партії Леніна виникла наша соціалістична вітчизна — батьківщина всіх трудящих. А трудящим, як відомо, далеко не байдуже, в якій вони живуть країні, державі, якою є їх вітчизна. І захист соціалістичної вітчизни став священним обов'язком кожного її громадянина. «Ми оборонці з 25 жовтня 1917 року. Ми за «захист вітчизни», але та вітчизняна війна, до якої ми йдемо, — писав В. І. Ленін у березні 1918 р., — є війна за соціалістичну вітчизну, за Радянську республіку, за загін всесвітньої армії соціалізму».

І ці слова В. І. Леніна ми згадуємо й у святковий день 52-ї річниці соціалістичної Вітчизни.

Доцент А. МОСКАЛЕНКО.

КНИГИ ПРО ЛЕНІНА І ЛЕНІНІЗМ

В УМОВАХ загострення ідеологічної боротьби між соціалістичною і капіталістичною системами виключну роль відіграє широка пропаганда ленінських ідей як могутньої зброї в боротьбі проти ворожої ідеології.

100-річчя від дня народження В. І. Леніна стало могутнім стимулом посилення пропаганди ідей ленінізму. Сюди ж входить і видання книг, присвячених ленінській тематиці. Багато таких книг одержала наукова бібліотека університету останнім часом. Деякі з них, видані в 1969 році, ми й пропонуємо нашим читачам.

Збірник «В. І. ЛЕНИН О ЗАЩИТЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ОТЕЧЕСТВА». В ньому зібрані статті, промови, звернення, листи, телеграми (дещо — з скороченням) В. І. Леніна, присвячені обороні Радянської держави від нападу імперіалістичних держав, організації розгрому інтервенції і внутрішньої контрреволюції. Видання розраховане на масового читача та пропагандиста.

Книга І. Аношкіна «ЛЕНИНСКАЯ ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА» присвячується питанню інтернаціоналістичної політики марксистсько-ленінських партій, політика яких в цьому напрямку є обов'язковою умовою єдності світового робітничого і комуністичного руху. На матеріалі ленінського аналізу інтернаціоналістичної суті внутрішньої політики КПРС пояснюється, в чому полягає суть інтернаціональної політики.

Є. Василевський в книзі «РАЗВИТИЕ ВЗГЛЯДОВ В. И. ЛЕНИНА НА ИМПЕРИАЛИЗМ (1893—1917)» розглядає процес створення В. І. Леніном марксистської теорії імперіалізму. Багато місця в роботі відведено особливостям ленінського методу дослідження імперіалізму, ленінській критиці антимарксистських теорій імперіалізму.

Книга П. Дишлевого «В. И. ЛЕНИН И ФИЛОСОФСКИЕ ПРОБЛЕМЫ РЕЛЯТИВИСТСКОЙ ФИЗИКИ» дає аналіз філософських проблем релятивістської фізики, переважно загальної теорії відносності Ейнштейна з позицій марксистської філософії. В роботі розвивається концепція «умов пізнання», виходячи з положень В. І. Леніна про трьохчленність процесу пізнання.

В книзі А. Калініна і С. Манделя «ЛЕНИН И ПЕТЕРБУРГСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ», написаній жвавою мовою і розрахованій на широке коло читачів, розповідається про перші приїзди В. І. Леніна до Петербурга, про складання екстерном іспитів за юридичний факультет і про велику увагу вождя до студентського революційного руху 1905 року.

А. Федоров в книзі «ЛЕНИНСКАЯ ТЕОРИЯ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ» розглядає одну з важливих тем, яка спеціально виділена в навчальних програмах вищих навчальних закладів при проходженні курсів історії КПРС та наукового комунізму. Автор викладає основний матеріал з цієї теми. Книга рекомендована як матеріал для викладачів вузів.

В. ФЕЛЬДМАН.

НОВИЙ СКЛАД ПРОФКОМУ ОДУ

Відбулась XXIV звітно-виборна конференція університету. На ній було обрано новий склад профкому ОДУ і ревізійної комісії.

До складу профкому обрано тт. Березницького, Грановську, Дьоміну, Жовинську, Кір'якову, Крючатову, Мамонтову, Машкіну, Назарову, Петряєву, Погорілова, Сєношкіна, Смольську, Соболеву, Федотову, Фіногіна, Чабан, Шнян, Соколова, Стороженко, Совенко, Яковенко, Ярошук.

На першому організаційному засіданні профкому головою обрано доцента В. Грановську, заступником — І. Соколова.

Голова ревізійної комісії — Ю. Крючатов.



Нині ці юнаки і дівчата з В'єтнаму є студентами нашого університету. І вони теж вдячні Великому Жовтню, завдяки якому вони мають можливість навчатись в радянському вузі.
Фото О. ЗАЙЦЕВА.

МИ—З В'ЄТНАМУ

Велика Жовтнева соціалістична революція відкрила шлях до свободи і незалежності народам не тільки Росії, але й іншим народам світу.

Революція 1917 року була поштовхом для визвольних війн і у В'єтнамі. В'єтнамський народ, керований Партією Трудящих В'єтнаму на чолі з Хо Ші Міном, у війні з колонізаторами одержував перемогу за перемогою. А після Великої Вітчизняної війни революція, що відбулась у В'єтнамі, закінчилась перемогою. Було утворено Демократичну Республіку В'єтам.

Наш Президент говорив: начебто яскраве сонце, Велика Жовтнева соціалістична революція освітлює всі континенти і пробуджує мільйони пригноблених людей світу. Вона принесла і приносить людству надію і натхнення в боротьбі проти кайданів рабства, за свободу, за право життя, труд, побудову світлого майбутнього на землі — комунізму.

Сьогодні за це триває боротьба в моїй країні. Ще не весь в'єтнамський народ одержав свободу. Іде жорстока війна з американським імперіалізмом. І у цій боротьбі наш народ одержує всебічну підтримку з боку народів Радянського Союзу та інших соціалістичних країн.

Наш народ, виконуючи заповіді Президента Хо Ші Міна, боротиметься до того часу, доки не викине всіх агресорів з в'єтнамської землі.

Ми, сини і дочки в'єтнамського народу, навчаючись в Одеському університеті, виконаємо обов'язок перед Батьківщиною — оволодіємо сучасними науковими знаннями. Після закінчення університету ми завжди будемо пишатися тим, що жили і навчалися на Батьківщині великого Леніна, в країні, де вперше перемогла революція робітників і селян, що ми одержали освіту в радянському університеті.

За все це ми кажемо велике спасибі Жовтню, який приніс і нашому народові право на навчання.

Аспірант ВУ ЧУНГ ТАНГ,
голова В'єтнамського земляцтва.